Posamezna

Naročnina listu: 40 din., četrt leta
Izven Jugoslavije
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

Dolžnostni izvod.
2 P. n. Knjižnica Zgodovinskega društva.
Koroška cesta 10. Maribor.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v pondeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprte reklamacije so pošnine proste.
Telefon interurban št. 113.

18. štev. Maribor, dne 30. januarja 1924. Letnik XVI.

Notranja in zunanja državna politika.

Težko je pisati o jugoslovanski politiki. Mi pravzaprav jugoslovanske politike sploh nimamo. Naši državniki nimajo nobene izkristalizirane ideologije, ki bi nam dajala stalne smernice v zunanji politiki, kakor jo imajo na primer Francozi in Angleži, temveč se lovijo sem in tja. Enkrat rožljamo in udarjamo s sabljo, kakor da bi hoteli ves svet podjarmiti, drugič pa lezemo pod mizo in delamo politiko slabotne odjenljivosti, pacifizma in miroljubnosti do skrajnosti.

Naše najnovejše pogodbe z Rumuni in Italijani so klasičen dokaz naše popolne desolatnosti na polju zunanje politike. V kaki zmagoslavni pozi so se obnašali naši državniki pred kratkem, kako agresivno in donquihotsko so branili pravice naše države, danes pa smo **v drugem ekstremu najskrajnejše popustljivosti.** Marsikdo se povprašuje: Odkod to? Ali so naši državniki taki neodločneži, histerični politiki, ki delajo politiko čustev namesto razuma? Menda ne, ker za tako degenerirane jih ne smemo imeti, vsekakor bi bilo mogoče domnevanje o «marasmus senilis« v tem slučaju vsekakor opravičljivo. — Globlji vzrok te naše vihravosti in zbegane konfuznosti **je naša notranja politika.**

V Beogradu vlada ena stranka vso državo. Radikalna vlada misli: Država sem jaz. Zato vlada vkljub temu, da **nima za seboj niti tretjine glasov vse države.** V vsaki evropski državi, kjerkoli vsaj nekoliko resno vzamejo načelo demokracije, bi bilo tako stanje nemogoče, ker je popolnoma ne samo proti božjim pravicam, temveč proti zdravi pameti.

Ta protinaravnost in gorostasnost v naši notranji politiki pa ne vpliva razkrajajoče samo na notranjo konsolidacijo države, **temveč tudi na zunanjo politiko.** Kajti ni mogoče, da bi mogla manjšinska stranka voditi **močno in velikopotezno, na celokupno državo se nanašajočo politiko.** To more storiti le vlada, ki predstavlja *v resnici* večino ljudstva. Še le potem je taka vlada predstaviteljica resničnega mišljenja in hotenja države.

Taka vlada more energično nastopati na zunaj proti nasprotnim državam, ker vé, **da ima za seboj ljudstvo in njihovo srce.** Le na celokupni narod se naslanjajoča vlada more zasledovati in si začrtati širokopotezno državno politiko, ker razumeva dušo vseh državljanov in ne samo enega dela naroda. More tudi dosledno in sigurno postopati, ker vodi načelno politiko, državno od katere ne odstopa iz nobenega oportunizma ali slabosti. Vsaka prava zunanja politika **tudi mora vnaprej videti, razumevati prerpoško razvoj zgodovine.** Kako naj naši državniki razumevajo razvoj drugih narodov, ko ne razumevajo niti lastnega naroda in mu ne znajo postaviti notranjih pogojev za razvoj?

Sedanja radikalna politika ne bo nikdar vodila dobre jugoslovanske zunanje politike. To je nemogoče že po njenem bistvu, ker predstavlja samo en del države, srbski narod in še tega ne celotno. Njena politika **mora** biti vsled tega **logično le politika srbskega provincializma,** širokih vidikov jugoslovanstva ne pozna. Taka politika mora doseldno izdajati vitalne interese večjega dela državljanov. Pa ne samo to! Krivična in nezadostna je **taka politika za srbski narod sam, čigar interese hoče dozdevno razčistiti.** Vzgled nam je rumunska razmejitev! To je kazen za srbijansko politiko, da s tem ko je državne interese izdajala, niti lastnih srbinjanskih ni znala čuvati. Ker čuti, da ne predstavlja volje ljudstva ,da temelji njeno gospodarstvo na končeni podlagi, se v zavesti le te svoje onemoglosti udaja **pasivni politiki,** kakršna je od vseh začetkov sem naša jugoslovanska zunanja politika. Rožljanje s sabljo in pretnje Madžarom in Bolgarom nič ne dokazujejo njene aktivnosti. Vse to je značilno bolj kakor moč **onemoglo napihovanje slabiča,** ki se zaveda, da ni kos nasprotnikom.

Radikali so si s tistim dnem, ko so uzakonili velesrbsko centralistično ustavo, **vtisnili Kajnov pečat,** ki ji preganja, da bodo tudi zunanjo politiko čisto zavozili. Kako je tudi kaj drugega mogoče, če vidijo v dveh tretjinah državljanov nasprotnike državne misli, če mislijo, da njihova glavna naloga Slovence in Hrvate in muslimane podjarmiti in asimilirati srbstvu, kako bi mogli na zunaj odločno nastopati in širiti državo, ko je po njihovem mnenju že sedaj prenapolnjena z heterogenimi elementi, ki jih treba izločiti. Kako bi mogli braniti državne interese Slovencev in Hrvatov tisti ljudje, ki so mislili že tolikokrat na njihovo **amputacijo** v interesu konsolidacije države. To bi bil naravnost čudež!

V le-tej velesrbski mentaliteti moramo **iskati psihologične razloge za vse naše zunanjepolitične poraze:** pomanjkanje notranje konsolidacije, in izrazite jugoslovanske državne ideologije.

Zato mora ostati «ceterum censeo« ne samo naše notranje, temveč zunanje politike **padec centralizma in upostavitev avtonomistične jugoslovanske države,** ki bo pravilen izraz volje in duše vseh Hrvatov, Slovencev in Srbov. Če se hočemo pravilno orientirati na zunaj proti drugim državam, se moramo nazprej pravilno orientirati na znotraj. — Dr. J.

Politični položaj.

Po podpisu sporazuma z Italijo. Italijani so dali duška svojemu veselju nad velikimi uspehi pogodbe z našo državo v najrazličnejših svečanih prireditvah, banketih in pozdravih v Rimu. Mussolini je laskavo nazdravljal Pašiču in ta je takole odzdravil: «Gospod predsednik! Ta slavnostni dan, ko smo sklenili in podpisali mirovno zvezo med našima sosednima narodoma, mi dovolite, Vi odlični državnik, da se zahvalim Vam in obenem izrečem svojo zahvalo italijanskemu narodu, ki me je pozdravljal na mojem potovanju in mi izražal svoja voščila za uspeh našega poslanstva. Želimo, da prijateljska in mirovna pogodba, ki smo jo sklenili v slavnem, večnem mestu Rimu, ostane zgodovinski čin, ki bo potrjeval trajni mir in prijateljstvo med našima narodoma in rabil razvoju njunih trgovinskih stikov ter kulturnemu zbližanju kakor tudi ohranitvi svetovnega miru, ki smo ga dosegli po tolikih skupnih žrtvah. Dvigam svojo čašo v zdravje in srečo Nj. V. kralja Viktorja Emanuela III., na srečo in prospeh italijanskega naroda in na Vašo osebno srečo, gospod predsednik, odlični predstavitelj svojega naroda. Veliko italijansko slavje se je vršilo tudi v nedeljo na Reki, četudi se prava aneksija izvrši še le po obestranski ratifikaciji pogodbe.

Po konferenci federalističnega bloka v Zagrebu je zavladalo v vseh političnih krogih prepričanje, da je položaj onega dela federalističnega bloka, ki je v Beogradu, po zadnji zagrebški konferenci znatno okrepljen. S sklepom HRSS, glasom katerega je HRSS pripravljena, da pošlje določeno število svojih poslancev v Beograd, je dobil federalistični blok, kar ga je v Beogradu, znatno pomoč. Beograjski del federalističnega bloka ima popolno pooblastilo tudi HRSS, da nadaljuje akcijo v svrho ustanovitve opozicijonalnega bloka. Zato vlada splošno prepričanje, da se bo akcija federalističnega bloka za ustanovitev opozicijonalnega bloka razvijala mnogo hitrejše, čim se dr. Korošec vrne v Beograd.

Francosko posojilo v skupščini. Ko je v skupščini prišlo na dnevni red glasovanje o najetju francoskega oboroževalnega posojila, se je vlada zbala ostre kritike vseh afer ,ki so v zvezi s tem posojilom, in ponudila je opoziciji sestavo posebnega odbora, ki bi porabo posojila kontroliral, če opozicija za zakon o posojilu glasuje. Ta odbor je pa bil tako sestavljen, da bi vlada imela v njem pet zastopnikov, opozicija pa samo štiri. Ponudbo take kontrole je opozicija seveda odklonila ter glasovala proti posojilu s 71 glasovi, zanj pa 112 radikalov, Nemcev in Turkov.

Demokratska stranka in opozicijonalni blok. Po dosedanjem zadržanju demokratskega kluba bi pričakovali, da do opozicijonalnega bloka tudi pride, ker se Marinkovičev načrt ne da izvesti brez revizije ustave in se bo morala demokratska stranka, če ji je resno na tem načrtu, o čemer ne dvomimo, postaviti na revizijonistično stališče. S tem pa bi bila dana že neka realna podlaga za opozicijonalni blok. Če pa bi levičarski, centralistični frazerji demokratske stranke, kakršni so slovenski demokrati, dobili v demokratski stranski preveč vpliva, po svojem časopisju, ki je, kakor «Slovenski Narod«, inspirirano očividno tudi od radikalov, bi do bloka ne prišlo. Radikalski režim se bo proti osnovanju bloka gotovo posluževal tudi dvomljivega demokratskega časopisja, ki ima centralizem vedno za pravo in glavno. V kratkem bo glavna skupščina demokratske stranke in tedaj bo padla tudi odločitev.

Po svetu.

Italijanska ljudska stranka. Po dosedanjih sklepih Italijanske ljudske stranke je gotovo, da bodo popolari pri bodočih volitvah nastopili samostojno kot opozicija. Poslanci in senatorji, ki so fašizmu na ljubo iz stranke izstopili — 12 po številu — ne pojdejo samostojno v volilni boj ,ampak bodo dali svoja imena «na razpolago« fašistovski stranki, ki jih sprejme v svojo volivno listo.

Prepiri v grškem parlamentu. Venizelos na vso moč miri prevnete republikance, naj mirno čakajo na plebiscit, ki bo odločil o usodi dinastije in glede oblike grške vladavine, republikanci se pa ne dajo miriti ter trdijo, da je plebiscit nepotreben, ker kralja itak ni več in je tudi večina republikanska. Obenem tudi zatrjujejo, da nastopijo s silo, če bi glasovanje izpadlo v korist monarhije.

Nemčija v Zvezi narodov. Angleški premijer Macdonald je izjavil dopisniku nekega francoskega lista, da je najboljše jamstvo za varstvo Francije, če se dovoli Nemčiji sprejem v Zvezo narodov. Komisija strokovnjakov bo prišla težko do kakih pozitivnih zaključkov, dasi jo bo Anglija podpirala v njenih zahtevah. Okupacija Poruhrja ne prinaša nikake koristi Franciji, še manj seveda Angliji, ne znači pa nikakega jamstva za varnost Francije, pač pa lahko postane usodepolna.

Češka in Anglija. Besedilo med Češko in Francijo sklenjene pogodbe in posebej še izjave, ki jih je dr. Beneš dajal povodom svojega obiska v Londonu, so pomirile angleško javno mnenje, ki je zadnji čas napadalo Češko kot soudeležnico francoske politike. Londonski listi po večini verujejo dr. Benešu, ki je izjavil, da njegova država še vedno zasleduje iste cilje in sicer: Popoln mir v Evropi, gospodarsko in finančno konsolidacijo Češke in podporo Društva narodov. Češka je znižala letos svoje izdatke od 22 na 17 milijard kron, naslednje leto pa bodo znašali stroški le 14 milijard. Pred 2 leti je znašal vojni proračun 20 procentov vseh izdatkov, naslednje leto pa bomo znižali stroške za armado na 13 odstotkov. Število aktivnega vojaštva smo znižali od 150 na 115 tisoč mož. Da osiguramo evropski mir, sklepamo zveze, a potem bomo še le mogli govoriti o razorožitvi. Naša veza s Francijo bo znatno pripomogla k utrditvi evropskega miru.

Ljenin na mrtvaškem odru. Pri obdukciji Ljeninovega trupla so zdravniki odkrili pravcati čudež. Ljeninovi možgani so bili razven majhnega dela popolnoma razkrojeni in samo silnemu naporu volje je pripisati, da je Ljenin kljub bolezni ohranil svojo delavnost. Ko je bilo truplo balzamirano, so ga položili na oder na Rdečem trgu in velikanska množica, broječa en milijon je defilirala pred mrtvim truplom. Ljudje so se nastavljali za defilacijo že prejšnji večer in so vztrajali kljub mrazu 30 stop. pod ničlo celo noč na mestu. Pri ceremonijah duhovščina, celo ona, boljševikom naklonjena, ni sodelovala. Tihon, predstavnik prave ruske pravoslavne cerkve je izjavil, da v sprevodu ne more sodelovati, Ljeninu pa priznava velike zasluge za človeštvo. Ko je cela Rusija izkazala Ljeninu zadnjo čast, so ga položili na mrtvaški oder v mavzoleju na Rdečem trgu, katerega je z mrzlično naglico gradilo na tisoče delavcev, da je bil ob pravem času gotov. Mavzolej je monumentalna zgradba, ki stoji na ogromni kocki; načrt je izdelal arhitekt Ščijusov. Notranjost je ena sama ogromna dvorana, v kateri vlada stalna temperatura 0 stopinj. Truplo bo v tej dvorani ležalo na odru dva meseca, potem ga pa bodo sežgali v posebnem krematoriju. Pepel bodo vzidali v zid Kremlja. — Povodom Ljeninove smrti se je vršil v moskovskem gledališču žalni kongres sovjetov, na katerem je govorila poleg drugih tudi Ljeninova žena. Trockij se kongresa ni udeležil, baje radi tega, ker so mu zdravniki prepovedali vsako potovanje. Na kongresu je delegacija delavcev predložila sovjetski vladi, da se Moska za naprej imenuje: «Moskva-Ljenin«.

Ljeninovi nasledniki. Po smrti Ljeninovi je za ruske sovjete najvažnejše vprašanje, kdo bi mogel biti njegov naslednik kot predsednik sovjeta narodnih komisarjev. Za Ljeninovega naslednika bi pač bil usposobljen Trockij. Je mož železne energije in po organizatorični sposobnosti prekaša Ljenina. Ustvaril je rdečo armado in jo usposobil za zmage; pridobil je na svojo stran celo vrsto carskih generalov, ne da bi jim dal možnosti, da bi se udejstvovali politično. Spravil je v red strašni kaos ruskih železnic in zdaj mu je poverjena naloga vzpostavitve težke industrije. V zadnjem času se nagiba tudi zelo k uvedbi bolj demokratičnih metod v politiki sovjetov. Kljub temu se mu vodstvo sovjetske politike ne bo poverilo, ker bi kot jud ne imel za seboj ruskih kmetskih mas. Kot naslednika prihajata bolj v poštev Stalin in Rykov. Prvi je komisar za narodne manjšine ter izhaja iz stare plemiške rodbine knezov Dugašvili, drugi je pa star komunist in Ljeninov sotrudnik in prijatelj. Oba sta izvrstna organizatorja in delavca, a nimata dovoljne genialne in vplivne sile. Imenuje se tudi Čičerina in Krasina, a oba sta neobhodno potrebna na dosedanjih mestih v zunanji politiki. Najbrž bodo postavili na čelo države triumvirat, ki se bo izmenjal potom volitev.

Konferenca baltiških držav. Perijodična konferenca baltiških držav, ki se vrši vsakega pol leta v Varšavi med Estonsko, Finsko, Letsko in Poljsko, bi se morala vršiti letos dne 21. januarja, toda z ozirom na promeno v varšavskem zunanjem ministrstvu je bila preložena na 2. febr. Na konferenci se bodo pretresala poglavitno pravna in gospodarska vprašanja. Razpravljalo se bo tudi o glavni skrbi vseh baltiških držav — o odnosu proti Rusiji ter o oboroževanju. Vsaka teh držav ima s sovjeti svoje posebne pogodbe. Na varšavski konferenci se bodo določila vprašanja, o katerih se bo razpravljalo na skupni konfe-

renci v Rigi, katere se udeleži tudi Rusija in na kateri se bodo končno določili medsebojni politični in ekonomski odnošaji teh držav z Rusijo. Konferenca v Varšavi bode trajala tri dni in sicer se bodo dva dni posvetovale posamezne komisije, zadnji dan bo pa plenarna seja.

KAKO JE S KRAJNIMI ŠOLSKIMI SVETI?

Višji šolski svet in okrajni šolski svet sta v novih razmerah kot avtonomne šolske oblasti izgubila še tisti pomen, ki sta ga pod predsedstvom vladnega zastopnika sicer še prej imela. S tem pa krajni šolski svet ni morda kaj pridobil, ampak še izgubil, ker ni višjih instanc, ki bi ga upoštevale, dasi je po svoji sestavi približno isti kot poprej.

Krajni šolski sveti so pa tudi sami zakrivili, da so postali ničevi. Premalo so bili delavni, nič niso dali o sebi slišati, kakor da bi jih ne bilo. Dvakrat seja na leto, proračunska in računska, to je vse. Če bi bili ti sveti sestavljeni iz prijateljev mladine, bi se dalo za šolski okoliš marsikaj storiti, dasi mu je delokrog omejen. Pa bi se naj zato s koristnimi predlogi oglašali pri nadstoječih šolskih oblasteh, zakaj so pa sveti, če ne bi smeli nič svetovati onim, katerim niso znane dejanske potrebe prebivalstva. Tako so pa vzeli kratkomalo dopise državnih oblasti na znanje, ne da bi se oglasili k besedi. Napraviti proračun in natovoriti pristojnim občinam naklade, to je vse njihovo delo.

Velik nesmisel so zlasti tisti krajni šolski sveti, kjer se načelnik ne zaveda svojih pravic in dolžnosti; kjer pusti, da šolski vodja sprejema pošto in kot tajnik vsa pisma rešuje in jih rešena načelniku predlaga v podpis. Načelništvo krajnega šolskega sveta in šolsko vodstvo sta vendar dva urada, ki sicer ne da bi si morala biti v laseh, pa vendar zastopata dve struji in sta si v razmerju približno tako, kakor župni urad in cerkveno stavbeni odbor. Naloga krajnih šolskih svetov je zahtevam šole, če so pravične, ugoditi, odkloniti pa, če so pretirane. Nadalje tolmačiti želje prebivalstva glede delovanja učiteljstva na zgoraj. Zato je nadučitelj sicer član krajnega šolskega sveta, a glavna beseda mu ne gre; njegov glas velja toliko, kakor vsakega drugega člana. Za načelnika niti po postavi ne more biti izvoljen. Šolska oblast bi morala sploh terjati tako volitev načelnika, da ne bo nadučitelj predstavnik krajnega šolskega sveta, ker je to nesmisel. Na primer: šolske zamude otrok se predložijo krajnemu šolskemu svetu v pretres potem, ko jih je šolski vodja že presodil. Ali jih naj presoja tu vnovič kot predstavnik krajnega šolskega sveta?

Krajni šolski sveti! Odpravite to nesmisel. Načelniki, ki ne znajo, ali nočejo sami poslovati v tekočih rečeh, naj prepuste to mesto zmožnim in voljnim možem. Potrebno je posebno sedaj, da se varuje avtonomija krajnih šolskih svetov, ker so učitelji državni uradniki. Kjer so učitelji dobri in gredo z ljudstvom, tam se tak ni bati, da bi ne bili upoštevani.

Da se doseže enoten nastop in se krajni šolski sveti zlasti pa načelniki pouče o svojem delokrogu, jim je ravno tako treba zveze in skupnega glasila. Zato se naj v občinski upravi tudi rešujejo vprašanja, ki spadajo v delokrog krajnega šolskega sveta.

Dnevne novice.

Dosežen namen. Listi Ljudske stranke so prinesli in dobesedno natisnili navodilo ministra Trifunoviča učiteljstvu, kako naj uveljavljajo verska načela pri vzgoji dece in sodeluje za krščansko prosveto. Zdi se, da je oče tistega dopisa, katerega po eden izvod je dobil vsak šolnik Jugoslavije v roke, imel srečen trenutek, ker je tako živo zadel, česa nam je po vojni najbolj treba, krščanske obnovitve; moral je biti dober poznavatelj razmer. Zadel je v živo posebno liberalno učiteljstvo. Če bi se namreč ne čutilo prizadeto in bi bilo v smislu okrožnice delovalo, ne bi bilo dopisa ogoročeno zavračalo. Ne ve se, ali je med liberalnimi učitelji kdo vse izvode zopet skupaj pobral in poslal v Beograd s protestom vred, ali jih še hranijo kot ogledalo vesti.

Toda vprašajmo se: Čemu protestirati in zavračati navodilo in ministra zafrkovati, ako mene ni zadel. češ, ta dopis mi nič novega ne nalaga, sem radi njega brez skrbi. In koliko takih dopisov v uradnem šimelnu prihaja, ki nič novega ne povedo in velevajo reči, ki se razumejo sami po sebi. Ko ga prebereš, si misliš, to sem že izpolnjeval. Nikomur ne pride na misel, da bi dopis zavračal in si s tem nalagal nepotrebno delo.

Ako so slovenski učitelji po novem navodilu že dozdaj ravnali, ga pač ni bilo treba zavračati že za to ne, ker ni bil poslan samo Slovencem, ampak tudi Hrvatom in Srbom. Vse kaj drugega pa je, če so s svojim protestom hoteli povedati, da ga nočejo izpolnjevati, kako ga tudi dosedaj niso. To je pa pobuna zoper vlado, katere uradniki so učitelji postali. Naznaniti so hoteli svojo užaljenost, da vlada trpi naučnega ministra, ki si upa biti drugega naziranja, kakor so oni. Naučni minister bi moral trobiti v tisti rog, kakor dični slovenski ljudskošolski nadzornik, najboljše, da izmed njih enega vzamejo za to mesto. In kakšno je to udruženje, oziroma solidarnost jugoslovanskega učiteljstva, če slovenski učitelji rečejo, kakor v tem slučaju: to je za Srbe in Hrvate dobro, za nas je to nesprejemljivo. Seveda so pričakovali slovenski učitelji, da bo do srbohrvaški učitelji odgovarjali na okrožnico z isto policajdemokratsko drznostjo, a to se ni zgodilo, ker jih okrožnica ministrova ni spravila iz ravnotežja, kakor naše šolnike, ki se jim liberalna žilica takoj vname, če kaj čujejo zvoniti o veri in prosveti. Sicer pa je okrožnica dosegla svoj namen, če tudi je bila zavrnjena in na pritisk učiteljstva za Slovenijo razveljavljena. Glavna reč je, da je dopis bil izdan in je vsakemu šolniku prišel v roke pa tudi v javnost, ki ga lahko sedaj primerja z delovanjem učiteljstva. Iz defenzive je liberalno učiteljstvo prešlo v ofenzivo, ko je sedaj sprožilo resolucijo ,da hočejo sami učiti tudi krščanski nauk. Kdo ne spozna (in spoznal bo menda tudi minister Trifunovič), da ga zaradi njegovega navodila s tem prijemljejo. Hočejo reči: Ti tirjaš od nas sodelovanja za versko obnovo, pusti nam torej učiti krščanski nauk in pokazali ti bomo, kako smo krščanski. Ali minister ne bo tako neumen, da bi postavil kozle za vrtnarje. In če bi tudi minister hotel, ljudstvo v to ne bo privolilo. Zakaj pa Slomškarji, to je, res krščanski učitelji stoje na stališču, naj duhovnik uči krščanski nauk. Ker si ne upajo vzeti nase težke odgovornosti, dobro vedoč, da so za krščanski nauk tukaj Kristusovi namestniki. Ti bi bili tudi vse prej upravičeni zavrniti ministrovo okrožnico, a tega niso storil; saj jim je govoril kakor iz srca.

Usoda nemških bojnih društev definitivno odločena. Kakor je znano, je deželna vlada v Ljubljani kmalu po preobrata sekvestrirala in razprodala premoženje nemških bojnih društev in sicer Nemškega Schulvereina, Südmarke, Heimstatta in Deutsche Heimstättenbanke. Nemci so poskušali doseči razveljavljenje teh ukrepov ter so celo vložili tožbe pri sodišču, v katerih so zahtevali, da se lastnina zopet prenese na omenjena društva, trdeč, da dež. vlada v Ljubljani ni bila upravičena k temu koraku. Nedavno je vložila slično tožbo tudi »Deutsche Heimstättenbank«, trdeč, da je bila likvidacija nedopustna, češ, da se gre tu za navadno zadrugo, ne pa za kako narodno bojno organizacijo. Sodišče je tožbo zavrnilo, uvažujoč, da je društvo »Heimstatt«, kakor tudi zadruga »Heimstättenbank« pri nas zabranjena. Proti temu se je »Deutsche Heimstättenbank« pritožila, a tudi brez uspeha. Nemci s tem niso bili zadovoljni in so se pritožili v Beograd. Ako bi se pritožbi Nemcev ugodilo, bi pomenjalo za večino kupcev naravnost popolno uničenje, ker so v dobri veri, da država prodaja dotična zemljišča, kupili zemljišča v času, ko je imel denar še precejšnjo vrednost in so tudi potem na zemljišča in na poslopja vtaknili mnogo denarja za zboljšanje zemljišč, oziroma popravilo poslopij. Da se izve na merodajnem mestu, kaj je s to stvarjo, vložili so poslanci Žebot in tovariši interpelacijo na ministrstvo pravde. Minister pravde je na to interpelacijo odgovoril z dopisom, poslanega g. Žebotu z dne 16. I. 1924, št. 1818. V tem dopisu zatrjuje minister pravde, da je dež. vlada v Ljubljani postopala popolnoma v smislu zakona in v smislu intencij ministrstva pravde in da minister pravde ni ničesar podvzel, da bi se to stanje, katero je nastalo s prodajo dotičnih zemljišč in s katerim se strinja tudi ministrstvo, kaj spremenilo. — Kakor je torej razvidno iz tega odgovora, je stvar za kupce definitivno rešena, kar bode gotovo služilo v pomirjenje javnosti.

Interpelacija narodnega poslanca Franjo Žebota, Josipa Gostinčarja in tovarišev na g. ministra saobračaja dr. Kojiča v zadevi izplačevanja predujema železničarjem v Sloveniji. Gospod minister! Vsem železničarjem direkcij Beograd, Sarajevo, Subotica in Zagreb ter vsem državnim uslužbencem so se že pred 14 dnevi izplačali predujmi na nove plače, ki jim gredo po novem zakonu. Le železničarjem v Sloveniji, to je onim, ki spadajo pod direkcijo Ljubljana, se do danes še ni ničesar izplačalo in kakor je generalni direktor gospod Deroko izjavil, ljubljanska direkcija še ni sprejela tozadevnega naloga od ministrstva saobračaja, odnosno generalne direkcije v Beogradu. Draginja postaja zadnji čas v Sloveniji neznosna. Železničarji in delavci se nahajajo v strašni bedi. Zima je grozna in k temu pride še veliko pomanjkanje. Na železničarje vpliva dejstvo, da se v Sloveniji ne izplačujejo predujmi, zelo slabo. V interesu dobrega saobračaja je nujno potrebno, da se vsemu železničarskemu osobju čimprej izplača primerni predujem. Dovoljujemo si vprašati gospoda ministra: 1. Ali mu je znano, zakaj se železničarjem v Sloveniji ne izplačajo predujmi na nove plače? 2. Ali je voljan nujno odrediti, da se to izplačilo takoj nakaže in tako odpomore veliki bedi železničarjev? Z izrazom odličnega spoštovanja: Franjo Žebot s. r. nar. poslanec, Jos. Gostinčar s. r., nar. poslanec. — Beograd, 26. januarja 1924.

Od severne meje. Iz Št. Ilja v Slov. gor. poročajo: Vedno slišimo ter čitamo, da treba ravno ob meji nastaviti: učiteljstvo, uradništvo in sploh vse take javne funkcijonarje, ki bi morali biti nekaki stebri slovenstva. Seveda so ti recepti o stebrih slovenstva navadna farbarija in so ravno oblasti one, ki pošiljajo ter nastavljajo ob severni meji ljudi, ki delujejo v vsakem oziru proti Slovencem. Tako na primer imamo v Št. Ilju zdravnika dr. Kamila Moroccuttija, ki je znan po besedah ter dejanju da je eden najbolj zagrizenih Nemcev. Mi nikakor nočemo kritizirati Moroccuttijevega narodnega prepričanja, ampak toliko bi lahko sam uvidel, da vendar ne gre, da bi on kot distriktni zdravnik uganjal najbolj zagrizeno in strogo nemško nacijonalno politiko. Gospod doktor je zbral ob severni meji vse Nemce, jih organiziral v nemški stranki in skrbno pazi, da spravi vsakega nemško čutečega v volilni imenik. Na eni strani bi storil g. Moroccutti za Nemce in nemškutarje vse, na drugi strani pa odira slovensko obmejno ljudstvo kot zdravnik, da je joj! So nam znani slučaji, ko je gospod Moroccutti računal ubogemu slov. viničarju za en obisk na domu 5000 K. Oblasti so o delovanju Morocuttija natančno informirane in vendar ne storijo nič, da bi vsaj omejile, če že ne morejo zabraniti njegovega nemško nacionalističnega delovanja ob meji. Si lahko mislimo ter predstavljamo, kaj bi na primer napravila Avstrija z zdravnikom Slovencem, ki bi se drznil na avstrijski strani delovati v slovenski smeri tako, kakor si to upa g. Moroccutti v nemški v obmejnem Št. Ilju. Za danes toliko, da nam kedo ne bo očital, da nismo opozorili ob pravem času merodajne oblasti na nevarno delovanje g. Moroccuttija.

«Murska Straža« in duhovščina. Vse cerkvi in veri nasprotne stranke blatijo, psujejo in obrekujejo duhovščino. Ako pa kak duhovnik zapusti svoj duhovski stan ali zabrede na kriva pota ter zataji svoje sobrate in vstopi v kako proticerkveno stranko, potem ga nasprotniki Cerkve v svojih časopisih hvalijo in povzdigujejo kot vzglednega in idealnega duhovnika ter povsod «paradirajo« s tako nesrečno žrtvijo. In če tak nesrečnež odpre svoja usta ter udari po sv. Cerkvi, katero je zapustil in zatajil, potem mu ves liberalni Izrael ploska, da je kaj. Tudi «Murska Straža« si je že pridobila takega «vzglednega in idealnega« služabnika «božjega«, s katerim bo paradirala in zapeljevala ljudi. Imena «pridnega« duhovnika seveda ne pove, tudi kraja ne, kje je nastavljen. To tajnost bo gospod urednik Bende čuval kakor če bi bil to izvedel v spovednici. Tako vsaj zatrjuje v zadnjem listu tistemu nesrečnemu duhovniku. Mi pa pravimo: Z imeni na dan! Ako je prijatelj «Murske Straže« tako «idealen in vzgleden duhovnik«, kakor ga opisuje «profesor dogmatike« g. R. Bende, potem se mu vendar ni treba sramovati javnosti. In če so njegovi nazori o Cerkvi in veri pravilni, koga se naj boji? Žalibog imamo res tudi duhovnike, ki svojemu stanu in Cerkvi ne delajo časti, ki so se izgubili v svojih strasteh in zato Cerkvi obrnili hrbet. Pokvarjene «klobase« pa ne morejo nikdar biti «ideal in vzor« za druge, četudi so v duhovski obleki. To naj si zapomnita «reformator« Cerkve g. R. Bende in njegov «vzgledni« duhovnik!

Občinsko gospodarstvo v Ormožu. Mestna občina Ormož ima precej veliko posestva. Naši napredno-gospodarski občinski očetje pa skrbijo, kakor se vidi, zato, da se to posestvo razproda. Lansko leto so odprodali nekaj posestva v katastralni občini »Amerika« in zadnji čas so prodali precej velik kos, menda okoli 4 ali 5 oralov, vse same lepe njive blizu mesta. V Ameriki je kupil večino g. L. Kuharič, in zadnji kos g. dr. Lovrec, oba pristaša napredne stranke. V Ormožu znani »finančni minister« te stranke, je svojčas predlagal pri občinski seji, da bi se naj prodalo celo občinsko posestvo in denar naložil (mislil je gotovo na gotovine potrebno okrajno posojilnico), da bo občina tako boljše na tem. S tem predlogom ni prodrl proti glasom SLS stranke. Da dosežejo svoj cilj in namen, da namreč sami do posestev pridejo, prodajajo zdaj lepo po kosih. Pri zadnji prodaji je župan Veselič izjavil, da on z vsem premoženjem za to dobro stoji, da bo ta denar (skupiček) nesel 16%. To je vleklo in grunt se je prodal proti glasovom SLS stranke. Tega seveda ni povedal, da bo od skupička veliko na takse odpadlo, kakor je to bilo pri prodaji posestva v Ameriki. Če je res sedanja prodaja tako ugodna, se čudimo, zakaj on vsega svojega posestva ne proda in od obresti ne živi? Kaj ne, gospodje naprednjaki, iz občinskega kri ne teče, to nič ne boli, in vaša stranka zopet enega doktorja pridobi? Kaj ne, s tujim premoženjem se lahko tako gospodari, lastno posestvo je pa druga numera! Radovedni smo, kaj bo na to rekel okrajni zastop! Radovedni smo, ali bodo to ti skrbni očetje volilcem povedali, ali zopet ne bo nam treba od marsikaterega slišati, da so zopet le ti preklicani »klerikalci« vsega krivi, ker so menda v manjšini. Da, da, gospodje naprednjaki, gospodariti pa znate, da se vam že vse smeji! Najboljše bi bilo, da bi vsem, ki so vam kaj dolžni, vse odpovedali, pri enih backih, ki vam zdaj več ne koristijo, in pri kmetih ste že začeli, in tako vso gotovino skupaj spravili, potem bi se že dalo nekaj zaraditi, kaj ne?! Kaj bo, če vam figo pomolijo, kakor že davno zaslužite? Veliko sreče vam želimo, pa — zdravo!

Obtožnica proti Radiču in dr. Mačku. Listi objavljajo prav kuriozno obtožnico, katero so v Beogradu skovali proti predsedniku HRSS Radiču in proti podpredsedniku dr. Mačku. Oba se spravljata v zvezo z zasačeno špijonko Danico Androlič in sicer radi tega, ker je bila ta nekdaj nastavljena v Radičevi knjigarni in pa, ker je Radič ravno tedaj šel črez mejo, ko je bil aretiran njen sokrivec kapetan Krušnjak. Beograjski juristi so si s tako obtožnico izstavili primerno in zasluženo spričevalo.

Katoliškim Slovencem! Že ste čitali v časopisih za nas porazno vest, da nam dne 14. januarja t. l. upepelil požar ognjišče vseh naših organizacij, gospodarskih kakor prosvetnih za mesto Split in celo Dalmacijo. Ogenj je namreč uničil poslopje, v katerem se je nahajal Hrv. kat. nar. Savez s svojimi prostori, Leonova tiskarna, knjigarna, hranilnica in uredništvo «Jadrana« s svojo upravo. Katoliško gibanje Dalmacije, ki je prva in z največjimi koraki sledila dr. Kreku in Sloveniji na kulturnih potih, je ta požar zadel smrtno v srce. Sami sebi pripuščeni bi morali obupati nad pogoriščem, ne bi nikakor mogli več nadaljevati za ljudstvo potrebnega kulturnega dela. V tem obupnem stanju se z vsem zaupanjem obrača katoliška Dalmacija do Slovenije za izdatno pomoč. Prosimo vas, katoliški Slovenci, ne zapustite nas, pomagajte nam! S tem boste omogočili veliko dobro delo v korist potrti Dalmaciji, v podporo skupni naši ideji, v svojo čast in utrdili boste tiste bratske vezi med Slovenijo in Dalmacijo, ki jih je započel največji vaš dobrodelnik dr. Krek. Kdor hitro da, dvakrat da! Prosimo vas vse, da potom vaših občin in hranilnic pošiljate darove s priloženimi čeki, ki nosijo znamko «Pavlinovič« (prosvetno društvo dalmatinskih katoliških akademikov v Ljubljani). Za društvo «Pavlinovič«: Ivo V. Buči, st. theol., predsednik, Ivo Semenič, cand. iur., tajnik. Dr. Andrej Karlin m. p. škof la-

vantinski, Ivan Stanovnik m. p. za Županske zvezo, Bogomil Remec m. p. za Zadružno zvezo.

Dva največja državnika. Češki list «Čeh« piše, ko razpravlja o italijansko jugoslovanskem sporazumu, o Pašiču to le smešno: Pašič je eden največjih državnikov v današnji dobi. Poleg Poincareja mu je težko najti v evropskih državah moža, ki bi ga dosegel. Ta pohvala Pašiča je kajpada po godu radikaliji, a kaj bo neki rekel Poincaré, ko bo zvedel, da ga je češki list sporedil s Pašičem.

Unikum novih taks. Vlakovodja zakasni za par minut in postajenačelnik, ki ima nanj mržnjo, mu to zapiše, ter ga ovadi. Vlakovodjo kaznujejo z denarno kaznijo pet dinarjev, češ, da je to prva zakasnitev stroja, s katerim je vozil. Kaznovani vlakovodja dobro ve, da se drugih zakasnitev ni beležilo ter da se nad njim znaša samo uradnikova mržnja. Hoče se pritožiti, ko pa sliši, da znaša taksa za pritožbo — 25 dinarjev, pa seveda rajši ostane kaznovan.

Nadomestne volitve v Varaždinu. V Varaždinu so se te dni vršile nadomestne občinske volitve in sicer so volili polovico, to je 15 obč. svetnikov. Kandidatne liste so bile vložene štiri: hrvatsko-republikanska, organizacija najemnikov, demokratska in srednja linija. Volilcev je bilo 2643. Glasovalo jih je 2003. Dobili so: republikanski blok 1401, srednja linija 200, najemniki 61 in demokratje 341. Izvoljenih je torej 11 republikancev, 3 demokratje in 1 član srednje linije. V mestnem zastopu, ki šteje 30 članov, sedi sedaj 23 republikancev.

Poneverba na debelo. Iz Ptujske gore poročajo: Na Ptujski gori je poštarica davke, ki so jih plačevali kmetje kar zase pridržala. Na ta način se je ptica vjela v kletko. Prišel je eksekutor terjat davke od kmetov, ti pa hudi, češ, saj smo plačali po pošti. Prijeli so potem poštarico, ki se je izgovarjala, da je že kam zametala dotične papirje, se bo že našlo. Prišla je revizija in dognalo se je, da je poštarica ogoljufala pošto za velike svote. Šla je v zadnjem trenutku, da bi se rešila, prosit k nekemu kmetu, k enemu trgovcu in h gospodu župniku. Ti trije so ji posodili okrog 48.000 K, ki jih je založila, a bilo je premalo. Ker je bil v blagajni velik primanjkljaj, je orožništvo poštarico zaprlo. V zaporu je poštarica izpovedala, da je glavni krivec poneverbe njen ljubček — slaboznani ptujskogorski medicinec in Sokol Janko Peče. Ljudstvo dolži poštarico in Pečeja, da sta odpirala tudi ameriška pisma. Lani je poštarica obdolžila bližnjo sosedo neko Rusinjo Baržili, da je pošto okradla. Sirotica je komaj ušla sodbi, a njen mož, ki je bil takrat pravni avskultant v Ptuju, se je moral vsled tega službi odpovedati. Nedolžne žrtve Baržili, ki je zgubil službo, gorska poštarica, enako lovrenška poštarica so plen Sokolaša Jankota. Gorska poštarica in Peče sta zdaj zopet na prostem ,a preiskava teče dalje. Res je, da so poštni nameščenci slabo plačani, in da se je težko preživeti s tistimi bornimi parami, a gotovo je, da bi se te poštne defravdacije ne bile zgodile, če bi ne bil v ozadju zapeljivec. Saj pa je njegova ljubljenka sama povedala, da jo je Janko k temu napeljeval. Zato bi bilo prav in pravično, če bi roka pravice tega zlikovca pošteno zgrabila.

Wrangel se seli v Francijo. V Beogradu se je te dni vršila konferenca v ruskem poslaništvu na kateri se je sklenilo, da se generalni štab Wranglove vojske preseli v Francijo. Francija je odobrila za to svrho baje že potrebni kredit. Konference so se udeležili poleg Wrangela v Beogradu bivajoči ruski vojaški in civilni dostojanstveniki.

Strah pred Makedonstvujuščimi. Iz Bolgarije prihajajo vznemirljive vesti, da se Makedonstvujušči pripravljajo na velikopotezno akcijo v Makedoniji. Ob meji so nakopičili velike zaloge orožja in tudi kretanje bolgarske vojske ob meji je neobičajno živahno. Obmejne vasi so polne komitašev, pa še vedno prihajajo novi prostovoljci, katere makedonska organizacija oborožuje in opremlja, njeni častniki jih pa poučujejo ter delajo z njimi skoro vsak dan vojaške vaje.

Še nepojasnjen zločin. V bosanskem Varešu se je zgodil dne 24. t. m. zločin, ki zopet v najbolj temni luči osvetljuje, kako slabo je pri nas z osebno varnostjo in to radi tega, ker so po južnih krajih večkrat čuvarji varnosti zločinci. V Varešu sta omenjenega dne pila ter pela v neki krčmi: 21 let stari mladenič Zloušič in 23 let stari Božič. Nekaj po 8. uri zvečer sta se vračala iz gostilne proti domu in na povratku sta zadela na orožniškega narednika, ki ju je takoj aretiral, ker sta pela v krčmi. Žandar je odgnal oba na sodnijo in ju tamkaj pognal v zapor. Ponoči so mimoidoči slišali iz zapora vik ter krik in kmalu nato je bilo zopet vse mirno in tiho — — — — — Drugo jutro v petek 25., ko so odprli vrata ječe, so našli oba mladeniča v groznem položaju. Zloušič je bil mrtev, Božič pa le še malo živ. Vzroka žalostne pogibeli dveh mladeničev sta dva: ali sta ponoči zmrznila, ali pa so ju pretepavali do smrti. Radi ravnokar omenjenega slučaja je prebivalstvo v Varešu močno razburjeno in radovedno čaka, kaj da bo ugotovila zdravniška komisija, ki pride iz Sarajeva. Naj ugotovijo karkoli, narednika, ki je vzrok nasilne smrti, se gotovo ne bo nič zgodilo. V Bosni se je še dosedaj zatušal vsak zločin, katerega si je privoščil kak režimovec.

Tragedija 12letne matere. V novosadski bolnici je porodila zdravo dete 12letna deklica Barbara Gas iz Apatina. Ona je sirota brez staršev, pa jo je vzel v svojo hišo njen varuh Nikola Lerman, ki je oženjen z njeno polsestro ter ima že tri otroke. On je zapeljal 12letno deklico ter živel ž njo v ljubezenskih odnošajih, ne da bi kdo to slutil, dokler ni Barbara postala mati. Po porodu je priznala, da je njen varuh oče deteta, dasi je to na vse pretege tajil. Ker pa je po izpovedbi deklice njegova krivda dokazana, se je iz obupa ustrelil. Zapustil je zapeljano deklico z otrokom in svojo ženo s tremi otročiči v obupni bedi.

Iz Maribora.

† **Leon Pučelik.** Dne 26. t. m. je umrl 19letni dijak tukajšnje višje gimnazije, Leon Pučelik, sin g. nadučitelja Pučelika na krčevinski šoli. Neizprosna jetika je utrgala to mlado, nadepolno cvetko. V ponedeljek je bil pogreb, katerega se je udeležilo gimnazijsko dijaštvo, mnogo učiteljstva in osebnih prijateljev g. nadučitelja Pučelika. Ob grobu sta se poslovila od blagega pokojnika profesor dr. Anton Medved in osmošolec Br. Kreft. Gimnazijski pevski zbor je pod spretnim vodstvom g. prof. Govekarja krasno zapel pred mrtvašnico »Vigred se povrne«, ob grobu pa »Blagor mu.« Z jokajočimi starši so žalovali vsi obilni udeleženci slovesnega pogreba.

Prihodnja carinska konferenca se vrši v četrtek, dne 31. t. m. ob 20. uri v običajnih prostorih trgovske šole. Interesentje se vabijo, da se te konference v obilnem številu udeleže.

Shod krščansko-socijalnih železničarjev za Maribor in okolico se vrši na Svečnico dne 2. februarja ob 10. uri dopoldne v Gambrinovi dvorani v Mariboru. Govorijo: centralni predsednik Prometne zveze iz Ljubljane tovariš Ceraj-Cerič ter narodna poslanca g. F. Kremžar in g. Fr. Žebot. Vsi železničarji brez razlike ste iskreno vabljeni, da se tam navdušimo za vztrajno delo v dosego naših pravic.

Glasbena Matica. «V pepelnični noči«. Dne 6. februarja bo med drugim kot glavno točko svojega sporeda proizvajala G. M. P. Hugolinovo kantato «V pepelnični noči«. Pri tem zboru sodeluje približno 90 pevk in pevcev, in kakih 40 članov društvenega orkestra, pomnoženi z vojaško godbo. Delo zbora je končano in upati je, da ga v prihodnjem tednu vendar enkrat slišimo v Mariboru. Nobena prireditev daslej ni delala Glasbeni Matici toliko zaprek, kot ravno ta kantanta. Note zanjo nam je poslala Glasbena Matica v Ljubljani, ni pa bilo partiture zraven. Ko ravnokar mislimo začeti z delom, še le opazimo, da manjka partitura. Ko tudi to dobimo, in se že pridno poje, in tudi društveni orkester namerava pričeti s svojimi vajami, pa ni sekiric za orkester. Bile so v Gorici. Primorsko učiteljsko društvo je tudi hotelo peti to krasno skladbo o gospodih in zatirancih, pa jim je vlada to prepovedala. V zasedenem ozemlju se te pesmi ne smejo peti. Urgiramo jih toraj v Gorici in nekdo jih osebno nese v Ljubljano. Med potom jih je izgubil. Morali smo opustiti vsako misel na to skladbo in se pripravljali na drug program, ko nam po Adamičevem posredovanju nepričakovano prispejo težko pogrešane zgubljenke v roke. Orkester in pevci se zopet poprimejo z vso vnemo in nastavijo koncert na 15. januar. Povest o solistu je znana. Vmes pa naenkrat pade bomba. V Mariboru ni take dvorane, da bi imela oder za 140 godbenikov in pevcev. «Pepelnične noči« torej zopet ne moremo proizvajati. Odpovedali smo hitro Kolbu, zbor pa se je pregrupiral na nove pesmi in napovedani koncert je preložen za tri tedne, ki bi se naj vršil v katerikoli dvorani v mestu. V tem času pa Götz svojo dvorano zopet restavrira, in zbor se pregrupira na svoj stari program. «Pepelnična noč« se bo torej vendarle pela, manjkala je samo harfa. Nastane huda dirka za tem inštrumentom in sicer dragoceno angleško harfo.. Nazadnje tudi tega dobimo, žalibog pa je bila brez strun. V Studencih ima nekdo harfne strune. Naposled najdemo tudi tega, dobimo strune in še le zdaj je proizvajanje kantate onemogočeno. Upajmo, da ne zadene na nobeno oviro več. Kar se tiče skladbe same, ni treba zanje posebne razlage. Krasna je vseskoz, posebno divni so njeni solospevi, nežen in srčkan ženski zbor opevajoč mladinski roj.

Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Studencih pri Mariboru priredi v soboto, dne 2. februarja v gostilniških prostorih gostilne «Triglav« v Studencih družinski večer z raznovrstnim sporedom. Začetek ob pol 4. uri popoldne. Vstopnina 3 dinarje za osebo. Prebitek je namenjen za izpopolnitev društvene knjižnice. — Prijatelji društva, iskreno vabljeni! — Odbor.

Ljudski oder. V četrtek dne 31. januarja 1924 seja uprave zvečer ob 7. uri v navadnih prostorih. Prosimo točnosti.

Ponovno opozarjamo da ponovi že tretjič Ljudski oder v soboto dne 2. februarja na Svečnico ob pol 5. uri popoldne Nušičevo šaloigro «Navaden človek«. Med odmori igra lastni gledališki orkester z novo naštudiranimi komadi. Dvorana bo zakurjena.

Potresni sunki nas vznemirjajo večkrat v življenju, a marsikdo si ne zna razlagati kako nastane potres. Zato priredi Prosvetni kartel v Mariboru v petek dne 1. februarja ob pol 8. uri zvečer v Lekarniški ulici 6 XIII. ljudsko predavanje o potresu. Predaval bo gospod profesor Iv. Prijatelj. Vabimo k obilni udeležbi.

Krožek mariborskih Orlic ima zopet svojo redno telovadbo vsak torek in petek od pol 7. do 8. ure zvečer v telovadnici dekliške meščanske šole Cankarjeva ulica štev. 5. Vhod na dvorišče — Razlagova ulica.

Odbor krožka mariborskih Orlic ima svojo sejo v četrtek, dne 31. januarja ob 6. uri v dekliški meščanski šoli Cankarjeva ulica. Ob 7. uri se vrši istotam dekliški večer, ki je obvezen za vse članice telovadkinje in netelovadkinje.

Zdravniško društvo v Mariboru naznanja gg. kolegom, da se bodo v smislu sklepa odbora z dne 18. jan. 1924 vsako prvo in tretjo sredo v mesecu v takozvani «kapeli« v Grajski kleti ob 8. uri zvečer vršili stalni neobvezni družinski večeri h katerim se uljudno vabi vse kolege s svojimi družinami. Kolegi izven Maribora, ki se slučajno ta dan mudijo v Mariboru, so k tem sestankom prijazno vabljeni. Prihodnja odborova seja Zdrav. društva v Mariboru se vrši v pondeljek, dne 4. februarja ob 6. uri zvečer v kolodvorski restavraciji v Mariboru. Prihodnji znanstveni večer Zdravniškega društva se vrši v četrtek, dne 7. februarja ob 6. uri zvečer v operacijski sobi kirurgičnega oddelka Splošne bolnice v Mariboru.

Sadjarsko in vrtnarsko društvo naznanja, da je dovoljena članom, ki se udeleže dne 2. februarja t. l. občnega zbora in vrtnarske razstave v Mariboru, polovična vožnja. Udeleženci naj kupijo cele karte do Maribora in jih dajo pri vstopni postaji žigosat. Te karte veljajo tudi za vožnjo nazaj, ako se udeleženci izkažejo s potrdilom, da so bili na občnem zboru, oziroma na razstavi. Potrdila bodo dobili na občnem zboru oziroma na razstavi. Vlak odpelje iz Ljubljane ob 5.25 zjutraj.

Cvetlična razstava v prid «Domu ubogih«. Pomožna stanovanjska akcija, ki ima namen zgraditi dom za brezstanovanjske in dom za tuberkulozne reveže, nastopi te dni svojo prvo pot javne zbirke. V ta namen sta zamišljeni dve prireditvi: Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo priredi svoj letošnji občni zbor dne 1. februarja v Mariboru. Udeleži se obenem velike cvetlične razstave, katero v prid akciji «Dom ubogih« priredi velepodjetje «Vrt« Džamonja i drugovi dne 2. in 3. februarja. To akcijo je sedaj vodila Kreditna in stavbena zadruga «Mojmir«, ki je izvršitev poverila samostojnemu odboru «Dom ubogih«, kateremu predseduje g. Gjuro Džamonja. Cela akcija stoji pod protektoratom knezoškofa msgr. dr. Karlina in častnim predsedstvom velikega župana dr. Ploja. Po razstavi se skliče velika anketa, za preosnovo dosedanjega odbora v posebno samostojno društvo.

Polovična vožnja za udeležence cvetlične razstave v Mariboru. Na prošnjo Kreditne in stavbene zadruge «Mojmir« je direkcija državnih železnic z odobrenjem min. saobrač. dovolila polovič. vožnjo za udeležence obč. zbora «Sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo in vrtnarske razstave dne 2. in 3. februarja. Popust velja za potniške in brzovlake v času od 1. do 3. februarja. Udeleženci kupijo pri vstopnih postajah cele enosmerne karte do Maribora, ki se jim žigosajo z mokrim dnevnim postajnim žigom. Te karte veljajo tudi za vožnjo nazaj, ako se udeleženci izkažejo s potrdilom predsedništva, da so se udeležili občnega zbora odnosno razstave.

Predprodaja vstopnic za cvetlično razstavo. Predprodaja vstopnic za cvetlično razstavo v prid akciji «Dom ubogih« so iz prijaznosti prevzeli: Zlata Brišnik, papirna trgovina; trafika Maček, veletrgovina Šoštarič, Aleksandrova cesta in trgovina z muzikalijami Höfer.

Nova mariborska zvonarna je danes prvič vlila 10 novih zvonov. Prihodnji teden bo zopet vlitih 10 zvonov.

Stenografski tečaj na državni trgovski šoli prične dne 4. februarja ob 18. uri (Razlagova ulica 26-I). Tečaj traja 4 mesece. Pismene ali ustmene prijave sprejema ravnateljstvo.

Pozor! Vsi k veselici, katero priredi pevsko društvo «Luna« v Lajtersbergu, dne 1. februarja v prostorih gostilne Kramberger v Krčevini. Spored: Petje, godba s plesom in drugo. Začetek ob 19. uri. Vstopnina 8 D. Čisti dobiček je namenjen za nabavo društvenih potrebščin. K obilni udeležbi vabi odbor.

Društvo za podporo revnih učencev v Mariboru bi bilo moralo imeti glavni občni zbor dne 27. januarja 1924 ob 11. uri. Tega dne pa so se vršile razne prireditve ob isti uri, vsled česar je bil obisk tako pičel, da se je preneslo občni zbor na ponedeljek, dne 4. februarja ob 19.30. Nadejamo se, da bo obisk zadovoljiv, ko šteje društvo 1500 članov in je namen istega tako plemenit.

Kolekta. Med železniškim osobjem, lačnim in ogulenim kroži te dni nabiralna pola za dar nekemu odhajočemu generalnemu ravnatelju. Vsak železničar, uradnik in delavec naj bi nekaj dal, da se gospoda ob odhodu iz službe obdari v spomin in zahvalo. Med aranžerji te kolekte in poslovilne parade je tudi nacijonalistična «Zveza«, ki bi se rada štela in postavljala kot delavska organizacija, ima pa pri zastopanju delavskih interesov veliko manj vneme kot pa pri kolekti med lačnim delavstvom za sitega ravnatelja, ki si je med službovanjem sam dovolj nabral za čas pokoja.

Tedenski izkaz o. nalezljivih boleznih v mariborskem mestnem okolišu od 20. do 26. januarja 1924. Erysipelas: ostalo 1, novih 0, ozdravljen 1, umrl 0, ostane 0. Paratyphus: ostalo 1. novih 0, ozdravljen 1, umrl 0, ostane 0. Škrlatinka: ostalo 7, novih 2, ozdravljen 1, umrl 1, ostane 7. Norice: ostalo 2, novih 0, ozdravljen 2, umrl 0, ostane 0.

Iz novo otvorjene javne šolske knjižnice v Radvanju pri Mariboru se je v času od 17. decembra 1923 do 24. januarja 1924, to je v dobrem mesecu izposodilo 335 knjig, kar je dokaz, da se začenja prebivalstvo zanimati za slovensko knjigo. Knjižnica se je pred kratkem šele otvorila ter bi potrebovala starejše «Slov. Večernice«, Knezovo zabavno knjižnico Slov. Matice, Krajčevo narodno biblioteko, Gaberščekovo slovansko knjižnico, ljudsko knjižnico itd. Kdor želi izkazati svojemu narodu dobroto v ti obliki, naj blagovoli knjižnici darovati katerosibodi knjigo in sicer v Mariboru v uredništvu «Straže«, na deželi pa domačemu šolskemu vodstvu, ki jo odpošlje službeno šolskemu vodstvu v Radvanje. — Sodelovanje za vrnitev odtujenega prebivalstva v okrilje matere Slavije je dobro narodno delo. Knjige, ki leže po omarah nerabljene, bi v Radvanju mnogo koristile znanju slovenskega jezika.

Tečaji za strojepisje in stenografijo. Na zasebnem učilišču Legat v Mariboru začnejo z dnem 4. februarja t. l. zopet novi tečaji za strojepisje, slovensko stenografijo ter nemško stenografijo. Enostavno, dvostavno in ameriško knjigovodstvo se poučuje privatno. Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100. 73 3—1

Dr. Vinko Šarabon:

Zgodovinske anekdote.

(Dalje).

Newton in kamin.

Slavni fizik Izak Newton (1642—1727) je sedel zimskega večera v svoji sobi, bral je in zelo ga je zeblo. Zato je rekel, naj zakurijo. Takrat niso imeli peči, ampak odprte kamine. Pomaknil je stol tik ob kamin, v katerem je bila cela skladnica drv. Ko se je ogenj razgorel in je vročina začela fiziku postajati neprijetna, je poklical slugo, ki pa ni takoj prišel. Newton je bil skoro spečen.

«Vzemi vendar kamin proč, ti lenuh ti«, je zaklical nenavadno razjarjen in je jezno zacepetal z nogo.

«Kaj pa, gospod«, je rekel sluga tiho smejaje se, «če pa bi rajši Vi stol odmaknili?«

Sedaj šele se je Newton zavedel in je prijazno slugi pokimal: «Zares, na to pa res nisem mislil.«

Dober svet.

Vsakemu je znano, da se včasih kar naenkrat ne moremo spominiti, kako se ta ali oni piše, kako se glasi ime kake tvrdke, kje stanuje kak prijatelj itd. Včasih se tudi zgodi, da pozabimo na svoje lastno ime. V drugem zvezku anekdot beremo nekaj takega o Gottfriedu Kellerju, a on je bil pijan.

Neki mlad Anglež se je nastanil v pariškem hotelu, pa je pozabil nanj. Zjutraj po prihodu je šel v mesto, da si ga ogleda. Ulico za ulico, trg za trgom je že prehodil, utrudil se je in lačen je postal. Hotel je iti nazaj v svoji hotel ,da bi jedel in se naspal. Mislil je in si belil glavo, a nikakor ni šlo. ni se mogel spomniti na ime hotela in tudi ne na dotično ulico. Letal je po mestu okoli in iskal, nazadnje je bil le še bolj truden, dobil pa ni nič.

Ni pa znal niti ene francoske besede in zato tudi vprašati ni mogel, kje je tak ali tak hotel. Tudi denarja ni imel nič pri sebi, vse je bil pustil v hotelu.

Naenkrat pa opazi med mimoidočimi nekoga, ki sta ga vsa njegova zunanjost in pa obnašanje označila za Angleža. Kar padel mu je v naročje in mu potožil, v kakšni zadregi je.

Razmišljen je gledal Anglež nekaj časa pred se, nemogoče mu je bilo iz dobljenih podatkov sklepati na ulico in na hotel.

Pa mu pride dobra misel. «Ali ste morebiti po svojem prihodu v hotel odposlali že kakšno pismo ali dopisnico?« ga je vprašal.

«O da!« se je glasil odgovor, «pisal sem svojemu očetu v Newcastle (njukásl) in sem mu naznanil, da sem srečno prispel v Pariz.«

Vsak hotel in vsaka večja gostilna ima lastne pole papirja s sliko stavbe ali pa tudi take ilustrirane dopisnice, z naslovom seveda. Že zaradi reklame. Na to se je spomnil Anglež in je vprašal naprej: «In morda ste pisali na hotelski papirni poli ali pa na ilustrirani dopisnici?«

«Res je, pisal sem doisnico s podobo in naslovom hotela.«

«No, potem pa telegrafirajte domov in vprašajte, kje stanujete. Bližnji telegrafski urad vam lahko pokažem.«

Šla sta tja, telegrafirala, pozabljivi mladi Anglež je kar tam počakal na odgovor in se podal potem dobre volje «domov«.

Svak.

Grški kralj Jurij in angleški kralj Edvard VII. sta bila svaka. Ko je bil ta še princ Wales — prestolonaslednik —, torej pred letom 1901, sta šla skupaj k predstavi slavne Sare Bernhardt, ki so jo v Londonu oboževali. Umrla je leta 1923. Med odmorom je šel princ s kraljem na oder in ga je predstavil slavni umetnici. Potem se je obrnil princ k drugi umetnici, Sara je pa govorila s kraljem in ga je imenovala zmeraj le «gospod«.

Ko je šla Bernhardtova potem nazaj v oblačilnico, jo je neki tovariš ustavil in ji rekel: «No, kako ste se pa kaj zabavali s kraljem?«

«S katerim kraljem?«

«No, z grškim kraljem, ki je šel pravkar proč«.

«To je bil grški kralj?« in hitro je stopila pred princa Wales, ki je še zmeraj govoril s tovarišico, ter mu je rekla: «To je izdajstvo, princ! Zakaj mi pa niste povedali, da je bil gospod, ki ste mi ga predstavili, grški kralj?«

«Saj sem vam povedal, da je moj svak!«

«Vaš svak! Kako naj pa vem, kdo je Vaš svak!« je vzkliknila in šla jezna proč. Ta se mu je pa prikupila! Kajti tudi če bi ne bila vedela, kdo je svak angleškega prestolonaslednika, bi bila morala vsaj vprašati, če je že enkrat slišala besedo svak.

Napačno razumel.

V mali nemški državici Schwarzburg—Sondershausen je vladal začetkom 18. stoletja knez Günther, umrl 1740. Neko nedeljo je pridigal duhovniški kandidat v grajski cerkvi. Hotel je začeti svojo pridigo na način, ki ga večkrat opažamo in ki ima navadno dober učinek: začel je namreč z veliko vnetostjo: «O čem naj govorim, kaj Vam naj povem?«

Knez je pa mislil, da se je kandidat slabo pripravil in da res ne ve, o čem bi govoril, se je ujezil, skočil pokonci in zaklical: «Dol z Vami!« Sedaj je pa res že prepozno, da bi premišljevali, o čem naj govorite. O tem bi bili morali prej razmišljati!«

(Dalje prihodnjič).

Kompletni mlin z enim kamnom na vodo se proda pri Alojziju Ilgo, Fala. 84

Na prodaj: moderno zidana vila pri parku s stolpičem in lepim vrtom ter vsem komfortom za 300.000 din. — Trgovska hiša na prometni točki v Mariboru s trgovskimi lokali. — Gozdna posestva z iglastim drevjem in lastno parno žago. — Trgovske in stanovanjske hiše v Mariboru, Celju in Ljubljani ter vile in večja posestva proda: Konc. prometna pisarna I. Stuhec, Maribor, Lekarniška ulica 4.

250.000 dinarjev odda tudi v manjših zneskih proti dobri varnosti in primerni obrestni meri: Konc. prometna pisarna I. Stuhec, Maribor, Lekarniška ulica 4.

SVARILO!

Svarim vsakogar pred nakupom pohištva, ki se nahaja pri g. Rihardu Watzlaweku, sedaj stalno bivajočem v Presiki pri Ljutomeru, ker je predmetno pohištvo moja last.

ERNEST ZELENKA, zaloga pohištva in tapetnik, obl. zapriseženi strokovnjak.

MARIBOR Šolska ulica 5 MARIBOR.

Klobuke perilo čevlje

dežne plašče, dežnike, nogavice, kravate itd, kupite najceneje pri

Jakobu Lah, Maribor, Glavni trg 2.

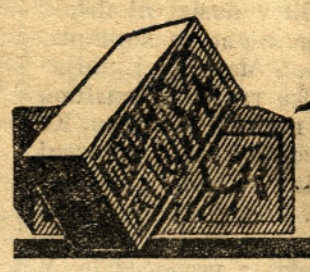

1000 KRAT

je poplačan trud in delo gospodinje, ako pri pranju uporablja dosledno

samo

MILO „GAZELA“

Išče se »jarmist« (gatrist) k polnojarmeniku, vešč brušenja žag. Samci prednost. Nastop takoj. Ponudbe na upravo. 82 2—1

Za dolge in puste zimske večere kupujte knjige

„Cirilove knjižnice“ Doseda izšlo 7 knjig

Dobite jih po zelo nizki ceni v prodajalni

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

Halo! Halo!

Vedite, da kupite razno manufakturno in razno drugo blago, kakor tudi volnena in svilna mlinska sita najceneje v trgovini

MARTIN ŠUMER, Konjice. Slovenija. 737 50—1

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHE, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vlito, glaževino in druge odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za vporabo, s kovaškimi odpadki in vlitino.

Ne čakaj spomladi!

Naroči takoj:

seme,

sadno drevje, dalije, vrtnice, gladiole, i. t. d. i. t. d.

Velevrtnarsko podjetje

„VRT“

Džamonja in drugovi,

Maribor.

Zahtevaj cenike!

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

PRIPOROČA SLEDEČE MOLITVENIKE:

a) Za otroke:

Kvišku srca, 35, 36, 47 D.
Rajski glasovi, 58, 62 D.
Prijatelj otroški, 7.50, 8.50 D.

b) Za odrasle:

Bogomila, 22, 25 D.
Pobožni kristjan, 15 D.
Češčena Marija, 47, 52 D.
Nebesa naš Dom 68, 80, 90 D.
Venec pobožnih molitev, 40 D.
Venec pobožnih pesem, 15 D.
Sv. Pismo, Evangeliji in Dejanja apostolov 12 D.
Kvišku srca! Pesmarica (zl. obr.), 15 D.
Premišljevanja za celo leto I. in II. del, 32 D.
Družba vednega češčenja. Dve molitveni uri, 3 D.
Kratko navodilo za pobožnost M. B. Kraljice src, 6 D.
Vir življenja, 29, 41 D.
Bog med nami, 20 D.
Večno življenje (rdeča obreza) 24 D, (zlata obreza) 33 D.
Nebeška hrana I. in II. del, 29 in 41 D.
Priprava na smrt, 29 D.

Somišljeniki, širite naše liste!

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. Odgovorni urednik: Vlado Pušenjak. Izdaja konzorcij «Straže.«